

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Име кандидата	Марко Станковић
Уметничка област	Примењена уметност и дизајн
Име ментора	Марко Лађушић ред. проф. Факултета примењених уметности у Београду
Назив уметничког пројекта	Варијабилност скулптуре у проширеном пољу
Комисија за писање извештаја	1. Марко Лађушић, ред. проф. Факултета примењених уметности у Београду 2. др Миланка Тодић, ред. проф. Факултета примењених уметности у Београду 3. Даниела Фулгоси, ред. проф. Факултета примењених уметности у Београду 4. др ум Радош Антонијевић, ванр. проф. Факултета ликовних уметности у Београду 5. др ум Миливој Павловић, доцент Факултета ликовних уметности у Београду
Датум седнице Наставно уметничко научног већа на којој је именована Комисија	28.02.2018.
Број одлуке о именовану Комисије	03-13/18-V/1

2. Биографија кандидата

Име презиме	Марко Станковић
Место и датум рођења	Београд, 14.06.1985.
Адреса	Пуковника Пурића 2, Београд
Телефон	+381 65 99 357 99
E-mail адреса	marko888marko@gmail.com

Марко Станковић је рођен 1985. године у Београду. Дипломирао је 2011. године на одсеку Примењено вајарство, Факултета примењених уметности, Универзитета уметности у Београду, код професора Мирољуба Стаменковића. Докторске уметничке студије уписује 2013. године на истом факултету и у том периоду као Ерасмус стипендиста проводи један семестар (2017.-2018.) на *Aristotle University of Thessaloniki, Faculty of Fine Arts* у Солуну. Стручно се усавршавао на „Нелт едукативном програму“, програм под називом „Интердисциплинарна сарадња као потенцијал развоја младих професионалаца на пољу уметности, науке и нових технологија“ у оквиру галерије Г12ХУБ у Београду 2014.-2015.године, као и на програму „*TROPICAL LAB*“ у оквиру *LASSALE College of the Arts* у Сингапуру 2015. године.

Више пута награђиван за свој рад од којих су најзначајније: Прва награда на Конкурсу за израду идејних решења победничких медаља „25. Универзијада БЕОГРАД 2009“, Награда УЛУПУДС-а за висок уметнички домет на изложби ДИПЛОМА 2010 ФПУ, Специјално признање за рад *GET INVOLVED* на изложби *Show Me Your Dream* додељен од *International design platform A.L.I.C.E.* у Љубљани. Своје радове је излагао на три самосталне изложбе: УЧИОНИЦА, СКЦ, Београд, 2015. ВАРИЈАНСЕ, Галерија У10, Београд, 2015. ЗАПРЕМИНЕ, Велика галерија ДКСГ, Београд, 2013. Учествовао је на великом броју колективних изложби, уметничких пројеката и колонија у земљи и у иностранству, а неке од његових скулптура постављене су у јавном простору. Ангажован је био као асистент на пројекту Терраорија од 2012.-2015. године, а као сарадник на пројекту *Black Vox* ангажован је од 2015. године у оквиру МИКСЕР фестивала у Београду.

Усавршавања у земљи и иностранству:

- 2015. „Tropical lab“ резиденцијални програм, *LASSALE College of the Arts*, Сингапур
- 2014. – 2015. „Нелт едукативни програм“, програм под називом „Интердисциплинарна сарадња као потенцијал развоја младих професионалаца на пољу уметности, науке и нових технологија“, Галерија 12 Хаб (G12HUB), Београд

Стипендије:

- Стипендија Министарства омладине и спорта – Фонд за младе таленте за школску 2007./08. годину
- Стипендија Министарства просвете Републике Србије за школску 2006./07., 2008./09., 2009./10. годину

Награде:

- 2011. Специјално признање за рад „GET INVOLVED” на изложби „Show Me Your Dream“ додељен од „International design platform A.L.I.C.E.”, Љубљана
- 2010. Награда УЛУПУДС-а за висок уметнички домет на изложби „ДИПЛОМА 2010 ФПУ“, Београд
- 2008. Прва награда на Конкурсу за израду идејних победничких медаља „25. Универзијада БЕОГРАД 2009“, реализованих у „Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, Београд
- 2008. Друга награда на Конкурсу за идејно решење симбола, грба и заставе градске општине Гроцка, Београд

Самосталне изложбе:

- 2015. „УЧИОНИЦА“, Студентски културни центар, Београд
- 2014. „ВАРИЈАНСЕ“, Галерија У10, Београд
- 2013. Изложба са Бранком Милановићем, „ЗАПРЕМИНЕ“, Велика галерија Дома културе Студентски град, Београд

Колективне изложбе и уметнички фестивали:

- 2016. Изложба скулптура „10 за 260“, Плато испред Музеја историје Југославије, Београд
- 2016. „Нелт едукативни програм“, Галерија 12 Хаб. Београд
- 2015. „Tropical Lab - Island“, Institute of Contemporary Arts, Сингапур
- 2015. „Карика“, Галерија општине Врачар, Београд
- 2014. „27. Чукрички салон“, Галерија 73, Београд
- 2014. „ПОГЛЕДИ 2014.“, Галерија 73, Београд
- 2013. „Тело 4“, Комбанк Арт Хол, Београд
- 2013. „Терраторија“, изложба скулптура на Тргу републике, Београд, БЕЛЕФ
- 2013. „6 ВАЈАРА“, изложба скулптура на Тргу републике, Београд, Дани Београда
- 2013. „Art Fusion Project“, Аеро клуб, Београд
- 2012. „Терраторија“, изложба скулптура на Тргу републике, Београд, БЕЛЕФ
- 2012. „Тело 3“, Галерија Магацин, Београд
- 2011. „Show Me Your Dream” International design platform A.L.I.C.E., Љубљана
- 2011. „Терраторија“, изложба скулптура на Тргу републике, Београд, БЕЛЕФ
- 2011. „Visual Art Zone“, Миксер фестивал, Житмлин, Београд
- 2010. „Тело“, Галерија Магацин, Београд
- 2010. „Профил“, Дом ваздухопловства, Земун
- 2010. „Терраторија“, изложба скулптура на Тргу републике, Београд, БЕЛЕФ
- „ДИПЛОМА 2010 ФПУ“, Музеј примењене уметности, Београд
- 2009. „Терраторија“, изложба скулптура на Тргу републике, Београд, БЕЛЕФ
- 2008. „Терраторија“, изложба скулптура на Тргу републике, Београд, БЕЛЕФ
- 2006. „Видео модуси“, Априлски сусрети, СКЦ, Београд

- 2006. „Grand LAMUR Finale“ БУРА и ЗМУЦ, Милетова лепа кућа, Земун
- 2005. „Ко је изневерио пионире“, Црпна станица, Марина Дорћол, Београд

Скулптуре у јавном простору:

- 2014. „Обрни-Окрени“, Парк скулптура на Ади Циганлији у Београд
- 2014. „без назива“, Парк скулптура у Јасенову
- 2013. „Које године?“, Парк скулптура у Тршићу
- 2012. „Фабрика“, Хол Београдског драмског позоришта
- 2012. „Плуг“, Градски парк у Богатићу

Колоније, симпозијуми и резиденције:

- 2016. „Вајарска радионица“, Ада Циганлија, Београд
- 2015. „Tropical Lab“, Сингапур
- 2013. Интернационална колонија „Тршић“, Тршић
- 2013. „Терраторија“, Кикинда, БЕЛЕФ
- 2012. „Вајарска колонија“, Ада Циганлија, Београд
- 2012. Вајарска колонија „Јасеново“, Јасеново
- 2012. „Летња ликовна сцена Богатић“, Богатић
- 2012. „Терраторија“, Кикинда, БЕЛЕФ
- 2011. „Терраторија“, Кикинда, БЕЛЕФ
- 2010. „Терраторија“, Кикинда, БЕЛЕФ
- 2009. „Терраторија“, Кикинда, БЕЛЕФ
- 2008. „Терраторија“, Кикинда, БЕЛЕФ

3. Детаљна анализа уметничког пројекта кандидата

Практични део рада докторског уметничког пројекта „варијабилност скулптуре у проширеном пољу“ докторанда Марка Станковића успешно је представљен на самосталној изложби „ВАРИЈАНСЕ“ у Уметничком простору У10 у Београду 2014. године, као и на колективним изложбама „*Tropical Lab - Island*“ у Институту за савремену уметност у Сингапуру 2015. године и „10 за 260“ на платоу испред Музеја историје Југославије у Београду 2016. године.

Писани део докторског уметничког рада под називом „Варијабилност скулптуре у проширеном пољу“ садржи 62 странице, 6 делова и 40 фотографија и илустрованих прилога.

Садржај чине поглавља: апстракт, увод, историјско-теоријска разматрања, радни случајеви, закључак, литература и биографија аутора.

Уметнички радови Марка Станковића представљени на изложбама у Београду и Сингапуру јасно се надовезују и ослањају на теоријско-историјске поставке представљене у писаном делу докторског уметничког рада. Специфични уметнички токови и уметничке праксе које чине основу за разумевање оквира у коме су реализоване његове скулптуре обједињени су у истраживању начина како се скулптура мењала током 20. века, како у контексту форме и материјала тако и у контексту просторног позиционирања.

У контексту материјала писани део докторског уметничког рада мапира пут који почиње са нетипичном стратегијом употребе бронзе код Константина Бранкушија, наставља се кроз имплементирање фабриката и полуфабриката код конструктивиста и минималиста, а завршава се широким спектром употребе варијабилних, ефемерних, као и материјала и предмета из свакодневног живота у уметности постминимализма и постмодерне. Посебан фокус је на анализи употребе неконвенционалних материјала у уметности попут филца у скулптурама Роберта Мориса, затим употребе воде и њених испарења као структурални део рада код Ханса Хакеа, као и на употреби животињског сала у раду Јозефа Бојса. У свим наведеним случајевима материјал директно утиче на статус уметничког објекта који више не може бити дефинисан под свеобухватним појмом скулптуре. Такве уметничке стратегије резултирале су појавом нових појмова попут објекта, система, инсталације и управо су то оквири унутар којих Марко Станковић почиње да размишља о тродимензионалној форми и преиспитује границе традиционално схваћене скулптуре. Стратегија употребе нетипичних материјала у скулптури наставља се кроз уметничку праксу Марка Станковића а огледа се у имплементирању варијабилних материјала попут парафина, текстила, коже, флуо светала и ПЕТ амбалаже у његов скулпторски вокабулар.

Варијабилност као једна од кључних карактеристика уметничких радова Марка Станковића није присутна само у материјалној променљивости већ и у варијабилној статусној одређености његових скулптура. Та варијабилност лежи у суптилном прожимању наведених статуса скулптуре, објекта, система и инсталације, а на ту флукутацију статуса утичу подједнако материјали као и однос скулптуре према простору.

Статус објекта дефинисан код минималиста кроз негацију традиционалних скулпторских стратегија препознат је као почетни корак ка одређивању статуса скулптура Марка Станковића. Његови објекти су све оно што традиционална скулптура није, а под тим подразумевамо облик који, између осталог, негира мајсторске вештине аутора и репрезентативни скулпторски израз. Уметнички радови Марка Станковића одговарају неутралности објекта у смислу отуђености „уметниковог додира“, а присутност уметника у обликовању радова своди се на идеју и одлуку.

Са друге стране, у докторском уметничком пројекту је кроз теоријска разматрања Цека Бурнама уведен *систем* као посебан статус уметничког објекта који омогућава његову варијабилност у форми и материјалу у односу на околину и спољне утицаје (простор и време). У том контексту, обзиром на физичку варијабилност материјала употребљених за већину скулптура Марка Станковића (парафин, текстил, флуо светла) оне могу бити разматране у контексту *система*. Способност парафина да физички реагује на амбијенталне утицаје (*Учионица, Одступања 1*), затим променљиви потенцијал форме сашивених облика (*Одступања 2*), па и просторна нестабилност и интерактивни карактер (*Невидљиве координате*) карактеристике су радова које Марко Станковић реализује као објекте који се спајају са окружењем у *систему* међузависних процеса.

У контексту просторног позиционирања Марко Станковић се првенствено ослања на стратегије постминималиста које теже насумичној и спонтаној организацији како би се заобишла непотребна естетизација објекта, а затим и указало на физичку варијабилност и актуелне процесе реаговања на амбијент. Имајући у виду способност већине његових скулптура да актуелни амбијент артикулише и инкорпорира у саму структуру рада отворено је ново поље у чијем оквиру уметнички објекти Марка Станковића могу бити разматрани и у контексту инсталације.

Како бисмо разумели односе форме материјала и значења скулптура реализованих као практични део рада овог докторског уметничког пројекта, Марко Станковић креира значајне паралеле у писаном делу рада између најутицајнијих референци, а то су постминималистичка антиформ уметност и уметност Јозефа Бојса. Еклектичним покушајем синтезе ових различитих принципа Марко Станковић креира скулптуралне целине у којима се истиче естетика модула и медитативна позиција посматрача док је метафизички аспект, који његови уметнички радови дефинитивно поседују, препуштен пољу интимне перцепције.

Нестабилност скулптуре као медија представља централно поље уметничких истраживања Марка Станковића. Сходно томе „проширено поље скулптуре“ које дефинише теоретичарка Розалинд Краус препознат је као контекст у коме Марко Станковић размишља и реализује своје уметничке радове.

Објекти Марка Станковића представљају континуитет уметничких стратегија са којима скулптура не следи логику споменика и репрезентативног израза. Медиј скулптуре у његовом случају није дефинисан само просторно и материјално, већ и концептуално и у односу на простор. Марко Станковић смешта своје радове у оквир „проширеног поља“ чија отвореност пружа могућност импликација неких нових уметничких стратегија и интерпретација које у његовом случају препознајемо.

4.Оцена остварених резултата

Докторанд Марко Станковић је у потпуности остварио све циљеве и очекиване резултате истраживања докторског уметничког пројекта. Резултати су постигнути великим радом на властитом уметничком развоју, реализовао је, анализирао и контекстуализовао значајне скулпторске радове а упоредо је нагласио и нова поља скулпторског деловања у домену дигиталних технологија. Такође, Марко Станковић је својим активностима присутан на ликовној сцени и одржава веома професионалну уметничку праксу.

Докторски уметнички пројекат „Варијабилност скулптуре у проширеном пољу“ јасно дефинише поља неких нових деловања које препознајемо као наставак скулпторске мисли везане за варијабилност и деловање скулптуре у проширеном пољу. Прикупљени, систематизовани и анализирани подаци доприносе бољем разумевању компликоване скулпторске проблематике и симболичке семантике материјала, а онда и међузависности која постоји између форме материјала и окружења.

5.Критички осврт Комисије

Докторанд Марко Станковић је кроз вишегодишњи рад на докторском уметничком пројекту „Варијабилност скулптуре у проширеном пољу“ денотирао низ напора од стране теоретичара који се односе на дефинисање статуса скулптуре и поља у оквиру којих скулптура функционише. Докторско истраживање нам помаже да разумемо како његови уметнички радови, али и савремено разумевање скулптуре уопште, могу бити контекстуализовани као део модерне скулптуре, али и постмодерних тенденција.

Уметнички радови реализовани као практични део докторског уметничког пројекта јасно се ослањају на теоријски оквир у коме кључне текстове и идеје повезује заједнички интерес унутар уметничког дискурса који се може окарактерисати као померање интересовања од традиционално свађене скулптуре као специфичног медија ка објекту, систему, инсталацији и проширеном пољу. Нове уметничке форме на које нам Марко Станковић указује преиспитују границе скулптуре која више није дефинисана специфичним материјалним лимитима већ оним концептуалним и технолошким. У скулптурама Марка Станковића посебна пажња је на истраживању савремених материјала, где се кроз финални резултат константно преиспитују доминантни концепти савремености попут репетиције, масовне производње, мултипликације, генерисања модула и успостављају се нове интерактивне комуникације са посматрачем и амбијентом.

6. Закључак са образложењем доприноса пројекта уметности

Комисија закључује да је докторанд Марко Станковић у свом практичном делу докторског уметничког пројекта успешно реализовао уметничке радове (скулптуре) на веома високом уметничком нивоу. Текстуралним радом је дефинисао и контекстуализовао своју уметничку праксу и на врло јасан и квалитетан начин представио изворе, методе и циљеве свог поетског изражавања.

На основу укупне оцене докторског уметничког пројекта „Варијабилност скулптуре у проширеном пољу“ кандидата Марка Станковића, комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета примењених уметности у Београду да прихвати Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта, који би затим, Предлогом одлуке био достављен Сенату Универзитета уметности, на чијем заседању би се донела одлука о усвајању и кандидат упутио на усмену одбрану.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

1. Марко Лађушић, ред. проф. Факултета применјених уметности у Београду, ментор

2. др Миланка Тодић, ред. проф. Факултета применјених уметности у Београду

3. Даниела Фулгоси, ред. проф. Факултета применјених уметности у Београду

4. др ум Радош Антонијевић, ванр. проф. Факултета ликовних уметности у Београду

5. др ум Миливој Павловић, доцент Факултета ликовних уметности у Београду

